

EDIȚII DE LUX ȘI BIBLIOFILE
DIN COLECȚIA DE PATRIMONIU A BȘ USARB

SL USARB HERITAGE COLLECTION
OF LUXURY AND BIBLIOPHILE EDITIONS

ELENA CRISTIAN
SVETLANA CECAN

Abstract: *This work includes the research outcomes in the field of bibliophile publications from library heritage. It is designed for readers interested in the bibliophiles, burning desire for point out some of the elements that can give a book bibliophile valences, those who through their profession book deals, giving them the opportunity to know some of the books of the Library. The paper content is accompanied by illustrative images (photos, Ex Libris, autographs, quotes, drawings, facsimiles) etc.*

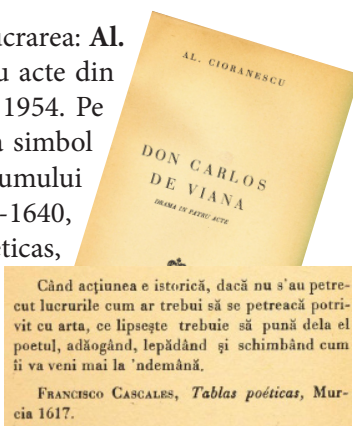
Keywords: *bibliophile, bibliophile book, bibliophile edition, luxury editions, ex-libris, first editions, facsimiles*

Colecția BȘ USARB are o structură enciclopedică și academică, cuprinde **1 021 919 documente, 299 128 titluri în 57 de limbi**, inclusiv ediții de lux și bibliofile de mare valoare, ediții prime de lux, exemplare numerotate sau cu autograf, ilustrate de artiști consacrați, precum și volume cu însemnări manuscrise, cu ex-libris. Termenul „**bibliofilie**” este destul de complex, presupune relevarea originalității cărții, descoperirea valențelor ei specifice. Cartea bibliofilă, spre deosebire de cea obișnuită, nu este doar obiect de studiu și lectură, ci este și creație. Totodată, bibliofilia este activitate practică, prin munca de colecționare, păstrare valorificare a cărții. O carte bibliofilă reunește creația autorului, editorului, graficianului, tipografului, legătorului. Un criteriu foarte important în aprecierea cărții bibliofile este vechimea. Lucrarea dată își propune să oglindească activitatea desfășurată privind reflectarea aspectelor legate de dezvoltarea, valorificarea, conservarea cărților rare și prețioase, a funcțiilor îndeplinite în cadrul complexului proces educațional. Edițiile de lux și bibliofile din colecția Bibliotecii, au fost prezentate în cadrul diverselor activități culturale, astăzi ne propunem să prezentăm alte documente bibliofile oferindu-le utilizatorilor posibilitatea să cunoască o parte mai vastă din fondul de carte al bibliotecii.

Printre lucrările reprezentative de valoare se găsesc cele 4 volume ale lui **Henryk Sienkiewicz. Prin foc și sabie:** Roman cu ilustrații, tradus de Sofia Nădejde la editura „Biuroului Universal” Atanasie I. Nițeanu, 1909-1910. Pe pagina de titlu se află un ex-libris ștampilă: Librăria Școalelor M. T. Theodorescu, Buzău și mențiunea: Ștefan Popescu. Textul operei e tipărit cu litere mici, în cadrul textului sînt încadrate ilustrații istorice, care relatează evenimentele din Europa sec. 17.

Un exemplar valoros ca carte bibliofilă este lucrarea: **Al. Cioranescu. Don Carlos de Viana**, drama în patru acte din colecția, Fundația Regele Carol I, tipărită la Paris, 1954. Pe pagina de titlu a cărții e aplicată coroana regală, ca simbol al independenței și puterii României. Motto-ul volumului sunt cuvintele proprii a lui Francisco Cascales (1570-1640, filosof și umanist spaniol), din lucrarea, *Tablas poéticas*, Murcia 1617, „Când acțiunea e istorică, dacă nu s-au petrecut lucrurile cum ar trebui să se petreacă potrivit cu arta, ce lipsește trebuie să pună dela el poetul, adăogând, lepădând și schimbând cum îi va veni mai la'ndemână”.

Când acțiunea e istorică, dacă nu s'au petrecut lucrurile cum ar trebui să se petreacă potrivit cu arta, ce lipsește trebuie să pună dela el poetul, adăogând, lepădând și schimbând cum îi va veni mai la'ndemână.

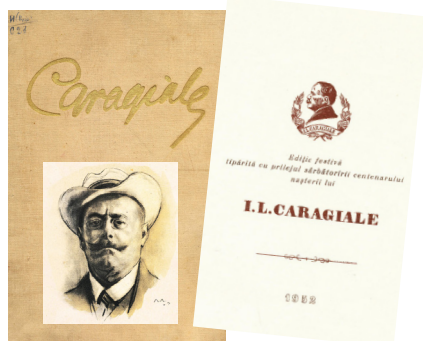
FRANCISCO CASCALES, *Tablas poéticas*, Murcia 1617.

O ediție rară de mare valoare bibliofilă, este volumul: **D. Dimitrie Bolintineanu. Ellena** : Roman original de datine politic-filosofic. Editor: Stephan Rassidescu. – București: Tipografia notională a lui St. Rassidescu, 1862. Pe verso-ul foii de titlu citim autograful: Ilie Constantinescu, prof. Craiova, București, 1904.01.11. Scoarța de carton îmbrăcată în piele albăstră, cu ornamente imprimate în colțuri cu mici gravuri florale, hîrtia de calitate bună. Această ediție are dublă valoare: formativă și documentară, prin vechimea, rarietatea, tehnica executării și subiectul consacrat istoriei și civilizației românilor.

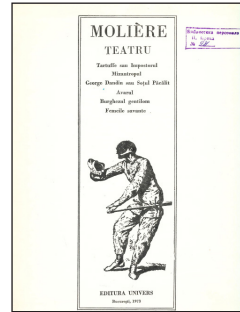
Ilie Constantinescu
Prof. Craiova. - Bucuresti.
1904. 01.11.
137.

O categorie de carte bibliofilă este ediția festivă tipărită cu ocazia unei mari sărbători, realizată în semn de prețuire a unei personalități, de obicei legată de data aniversării acesteia. Ediția festivă - **I. L. Caragiale. Teatru** (1952), tipărită cu prilejul împlinirii a o sută de ani de la nașterea lui Caragiale, este menită să sublinieze însemnătatea operei lui, cu ilustrații alb negru și color de Corneliu Baba. Coperta este din carton îmbrăcată cu pînză în nuanțe deschise, text de culoare

maro, pe hîrtie velină mată. Înaintea titlului este portretul lui I. L. Caragiale, pe fila de titlu și pe alte pagini este amplasat ex-libris ștampilă: Raionul „1 Mai” Nr.17 Biblioteca Populară.

O altă lucrare valoroasă - ediția festivă comemorarea prin UNESCO în 1973 a 300 de ani de la moartea scriitorului este: **Moliere. Teatru : Tartuffe sau Impostorul ; Mizantropul ; George Dandin sau Soțul Păcălit ; Avarul ; Burghezul gentilon ; Femeile savant**, editura Univers (1973). Volumul reproduce traducerile românești ale pieselor lui Moliere, publicate în ediția Moliere, OPERE vol. I-IV, Editura de Stat pentru Literatură și Artă, București, 1955, 1956, 1958. Impri-marea este făcută pe hîrtie tipar înalt, iar cele 6 planșe – policro-mii la tipar plan pe hîrtie cretată. Întregul tiraj de 3360 exemplare este legat în pînză în natur. Volumul este îmbogățit cu chipurile persoanelor teatrale (Orgon, Elmira, Valer, Doriană, Mariana, etc.).

Colecția de patrimoniu include și cărți apărute în tiraje limitate, numerotate pe fiecare exemplar. Ele au pe o filă separată, de regulă pe contrapagină, un număr, ca exemplu volumul - **Mihai Codreanu. Statui : Sonete și evadări din sonet**, ediție definitivă, îngrijită de autor, editura Fundația pentru Literatură și Artă „Regele Carol II” (1939), text cu formula „justificarea tirajului: (numărul unic al acestui exemplar): 1913”. Coperta volumului este din carton raisin ingres, textul pe hîrtie velină albă vărgată, fabricată pentru Fundația pentru Literatură și Artă „Regele Carol II”, la fabrica „Letea”, purtînd în filigram cifra majestății sale Regelui Carol II și deviza „Non Solum Armis”, numerotate de la 27 la 2226. Mihai Codreanu a fost considerat drept cel mai prolific *sonetist român*, *casa în care a locuit, în august 1970 a devenit muzeu, casa memorială, supranumită, „Vila Sonet”, (maestrul sonetului românesc).*

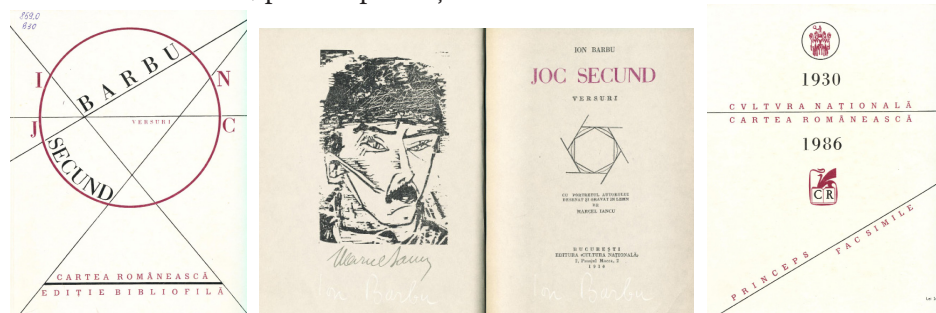
Din raritățile bibliofile menționăm și volumul lui **George Cretzianu. Patrie și Libertate (poesii vechi și noi)**, București, Typografia Curții, propr. F. Gobl 12, passagiul Roman 12, (1879). Cartea cuprinde poezii: lirice, elegiace, fabule, varia, unele sînt ilustrate cu note explicative asupra împrejurărilor în care au fost scrise. Cartea este deosebită prin cîteva elemente: imprimată pe hîrtie foarte bună, cu tiraj redus, poartă prefața scriitorului, tiparul în întregime negru. Există ornamente sub forma unor frontispicii compoziții cu motive vegetale și geometrice.

Dintre lucrările lui **G. Călinescu** se remarcă volumul, **Impresii asupra Literaturii Spaniole**, apărut la editura, Fundația Regală pentru Literatură și Artă, (1946), cu un simbol al proprietății bibliofile, ex-libris: „Anticăria medicală „ENEIDA” M. Moscovici. Iași, str. I.C. Brătianu 133.” Indiferent de tipologia ex-librisului, el adaugă o valoare bibliofilă lucrării, alături de cea documentar-istorică, este totodată un important factor emoțional, o formă de educație estetică și de cultivare a unor relații de prietenie și idealuri comune între colecționari.

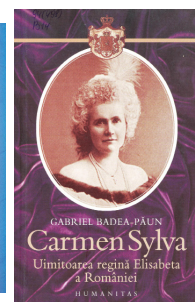
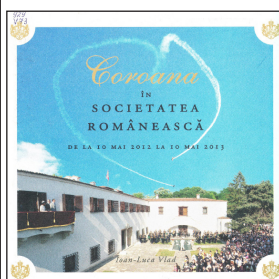
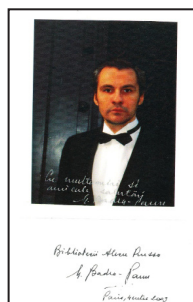
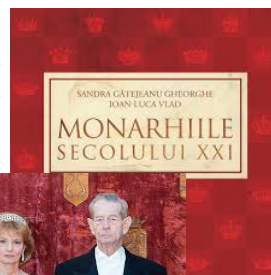

Din inițiativa prozatorului George Bălăiță, directorul editurii Cartea Românească a apărut lucrarea, *Joc Secund, versuri de Ion Barbu*, ediție bibliofilă îngrijită de Romulus Vulpescu, iese de sub teascuri la București în zilele verii anului 1986. Pentru realizarea prezentei lucrări, s-a recurs la procedeele de culegere monotip, de reproducere zincografică și *offset* și imprimare tipar-înalt în bicromie, la tipărituri, ediția princeps („Cartea Națională”, 1930), facsimile Ochian - caiet manuscris (probabil 1926-1929). Această carte cuprinde portretul autorului, desenat și gravat în lemn de Marcel Iancu, poezii tipărite și facsimilele autorului.

Alături de aceste valori prezentăm și volumele de la editura „Curtea Veche publishing” colecția „Casa Regală”: *Monarhiile secolului XXI* (2013), scrisă de Sanda Gătejeanu Gheorghe și Ioan-Luca Vlad. Valoarea cărții e determinată de autograful manuscris - Ana a României (Regina României), prezent în cuvîntul înainte, și cartea poștală ilustrată, Regii Europei.

De la această editură mai deținem și alte lucrări cu diverse însemnări, însemne de proprietate: **Vlad, Ioan-Luca. Coroana în societatea românească de la 10 mai 2012 la 10 mai 2013** (2013), **Margareta, Princesa a României. Carte regală de bucate** (2010), **Radu, Principe al României. Anul Regelui** (2011), **Badea-Păun, Gabriel. Carmen Sylva: 1843 – 1916 : Uimitoarea regină Elisabeta a României** (2008), cu autograful „Bibliotecii „Alecru Russo” G. Badea-Păun, 4 iulie 2009”, etc.

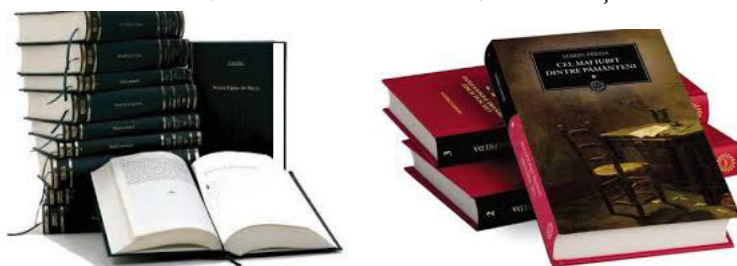

Colecția de lux Manuscriptum, ediții bibliofile, editura Muzeul Literaturii Române, București, 1997. Cărțile sînt imprimate pe hîrtie verge, numerotate, tipărite într-o singură ediție originală, care odată epuizată nu se mai tipărește, pentru iubitorii de literatură și colecționarii de lucruri rare, cu ocazia unei aniversări a unui scriitor, legate frumos cu o sfoară de mătase, tiraj redus, cu fotografia scriitorului. Astfel de ediție sînt lucrările: **Ion Creangă** (162 de ani de la naștere), **Vasile Alecsandri** (147 de ani de la naștere), **Mihai Eminescu** (147 de ani de la naștere),

Ion Minulescu (100 ani de la debut), **Emil Cioran** (88 de ani de la naștere), **Nicolae Labiș** (62 de ani de la naștere), etc.

Colecția „Adevărul – Carte de lux”, operele complete ale celor mai mari autori: Mihai Eminescu, Ion Creangă, Vasile Alecsandri, Lev Tolstoi, William Shakespeare, Mark Twain, Sir Arthur Conan Doyle, Karl May, Jack London, Sven Hassel, Charles Dickens, Alexandre Dumas, James Clavell etc. Această colecție cuprinde volume cartonate, de o calitate deosebită, cu ilustrații.

Seria: „O colecție nemuritoare!”, cuprinde basme populare românești, structurate în funcție de culegători – folcloriști celebri și prestigioși cărturari români din secolul al XIX-lea. „Basmelor românilor” reprezintă un prilej de reeditare a unor îndrăgiți clasici ai genului, dar și o ocazie de a face dreptate unor culegători pe nedrept uitați. O colecție care trebuie transmisă din generație în generație. O colecție nemuritoare! Cu Petre Ispirescu, Dumitru Stăncescu, Ion Pop Reteganu, Alexandru Vasiliu, I.C. Fundescu, N.D. Popescu, Mihai Eminescu, Simion Florea Marian, I.G. Sbiera, Ioan Slavici, Tudor Pamfile, Constantin Rădulescu-Codin și alții.

Seria/Colecția „Biblioteca de Aur” inițiată în anul 1998, îngrijită de Arcadie Suceveanu, concepție grafică, Vladimir Zmeev, conține ediții, care permit cititorului întâlnirea cu lucrările de aur ale scriitorilor români și universali. O ediție cu valoare din această colecție este **Cartea celor o mie și una de nopți**, în 4 volume, (1998) la alcătuirea prezentei versiuni s-a folosit traducerile semnate de: J.C. Mardrus (franceză), Max Henning (germană) și M.A. Salie (rusă), s-a realizat

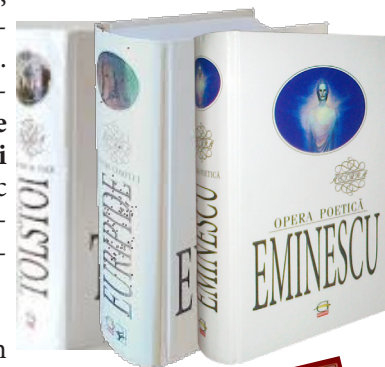

o ediție completă, unică în lume.

Tot din această serie vom menționa și volumele: **Mihai Eminescu. Poezii**, (1998) în care sînt selectate poeziile din ediția îngrijită de Perpessicius (1958); **Grigore Vieru. Strigat-am către tine**, (1999, prima ediție) numită cartea vieții lui Grigore Vieru, (2002, ediția a III-a) volum antologic de autor, ediție bibliofilă împodobită cu ornamente de aur din frunze stilizate, mici picturi în conținutul textului.

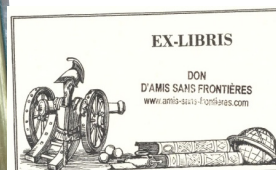
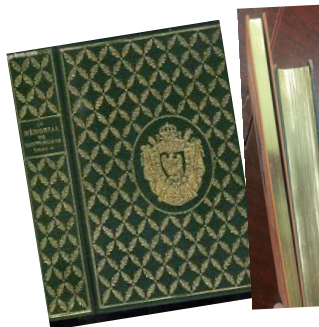
Colecția „AETHRA”, editura Gunivas, și-a pus scopul de a promova marile capodopere, atât ale literaturii universale, cît și naționale. De-a lungul anilor colecția de patrimoniu a Bibliotecii noastre s-a îmbogățit cu noi titluri: **Opere de Ovidiu** (2001), **Război și pace de Lev Tolstoi** (2002), **Teatrul complet** al dramaturgului antic **Euripide** (2005) și altele. Volume legate cu măiestrie, decorate cu picturi, însoțite de tabele cronologice, note, indexuri.

Editura Roossa (cele mai bune cărți din lume) ne oferă într-o ediție de lux una din cele mai populare cărți ale lumii: „**Miturile Greciei Antice**”, scrisă de istoricul rus **Nikolai Albertovici Kun**. Acest volum deosebit a fost premiat la Tîrgul de carte de la Atena. Cartea conține imagini ale sculpturilor și tablouri dedicate mitologiei antice, transpuse pe hîrtie de cea mai bună calitate. Coperta învelită în catifea și cotorul cu foiță de aur prefațează valoarea unei cărți de colecție, ce nu ar trebui să lipsească din nici o bibliotecă.

Tot atît de luxoasă este și cartea, **Le Memorial de Sainte-Helene** (Memorialul Sfînta Elena) / Propos de l'Empereur rec. par le Comte Emmanuel de Las Cases ; ed. realisee a l'occasion du bicentenaire de la naissance de l'Empereur. - Paris : Chez Jean de Bonnot. T.1, (1969). Cartea conține peste 100 de fotografii, gravure, ale celebrităților militare (mareșali, generali) din Imperiul lui Napoleon. Coperta din carton îmbrăcată în piele fină de culoare verde ornată cu frunze de palmier (motive Imperiu), în centru armuri ștampilate în aur cu tranșe aurite, cantul paginilor este aurit, paginile de gardă sînt de culoarea verde, imprimată pe hîrtie cu dungi în filigran. Pe foaia de gardă este mențiunea „Offert Comite - Quartier Lomme Marais France” și ex-librisul „Don d' amis sans frontières” și adresa electronică www.amis-sans-frontieres.com.

Din colecția „Cărți Ilustrate” prezentăm cărțile bibliofile, care adaugă la valoarea propriu-zisă a cărții sensibilitatea ilustratorului. Astfel de ediții sînt: **Simboluri Sacre. Popoare, religii, mistere**, (2012), volum coordonat de Robert Adkinson, cu peste 770 de ilustrații, dintre care 595 color. Această carte este un compendiu vizual al eforturilor fără sfîrșit ale oamenilor de a explica și de a stăpîni universul

înconjurător; Albumul de pictură a lui **Grigore Ilisei. Iulia Hălăucescu**. O încercare de efigie, Princeps Edit (2005), cu 135 de reproduceri în acuarelă, ulei pe pînză, ulei pe carton, desen colorat, tehnică mixtă de acuarelă și pastel, etc.; Album – nuvelă de fotografii a lui **Mihai Potârniche. Acasă, revenire**. Editura Princeps (2011), care conține și un autograf cu dedicație. La 07.02.2013 a notat autograful „Cititorilor Bibliotecii Științifice a Universității de Stat „Alec Russo” cu mult drag și frumoase amintiri din casa părintească. M. Potârniche. (il.:72-77)

Biblioteca Științifică USARB a primit în dar de la Muzeul Istorie și Etnografie din Bălți patru volume de etnografie cuprinzînd domeniile: port popular, ceramică, mobilier, textile de interior, cu reproducerea unor exponate, adevărate piese de patrimoniu, din colecțiile de etnografie ale muzeelor din Suceava, Cernăuți și Bălți. Cele patru volume, cu titluri și texte în română, ucraineană și engleză, au fost editate de Muzeul Bucovinei Suceava, la Editura Karl A. Romstorfer, 2014. Fiecare volum cuprinde 72 de pagini, din care 50 de pagini reproduc color exponatele, într-o aleasă prezentare grafică, cu datele de inventar din muzeul căruia aparțin, vechimea – sec. al XIX-lea sau sec. al XX-lea. Volumele date au apărut în baza proiectului transfrontalier „Să ne păstrăm trecutul pentru a ne crea viitorul” implementat în perioada 15 noiembrie 2013 – mai 2015 de Muzeul Bucovinei, împreună cu partenerul ucrainean Muzeul Regional de Arhitectură Populară și Trai din Cernăuți, partenerul moldovean Muzeul Istorie și Etnografie din Bălți și partenerul român Consiliul Județean Suceava. Publicațiile au fost produse cu sprijinul Uniunii Europene prin Instrumentul European pentru Vecinătate și Parteneriat și cofinanțat de statele participante în program. Valoarea celor patru volume constă în evidențierea patrimoniului cultural ca esență a identității românești.

Prezentăm în continuare una dintre cele mai valoroase opere a marelui scriitor rus **Nikolai Vasilievici Gogol. Taras Bulba**, ediția de lux, de la Editura Dnipro, 2003. Textul operei este integral, în ediție bilingvă, ucraineano-rusă, tipărit cu litere mari în chenare cu ornamente florale, maro. *Coperta* rigidă îmbrăcată în imitație de piele (balacron), imprimată cu litere aurii și portretul lui Taras Bulba și fii Andrei și Ostap. Valoarea bibliofilă a acestui roman istoric (povestea romanțată a unui bătrîn

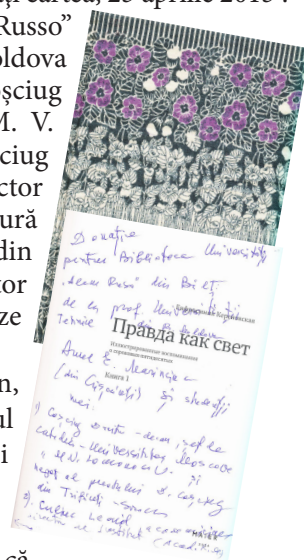
cazac zaporojean, Taras Bulba, și a celor doi fii ai săi) se remarcă prin anul în care a fost publicat -1835, în ciclul de povestiri, numit *Mirgorod*.

Recent, colecția de carte rară a fost completată cu două volume manuscrise unicate, apărute în muzeul de istorie al Gulagului (Moscova) de **Eufrosinia Kersnovskaia „Правда как свет”** editura MAIER, donație din partea lui Aurel Marinciuc, conferențiar universitar, doctor în științe fizico-matematice. Autoarea este o femeie din Basarabia care s-a aflat 12 ani în lagărul Gulag și a scris memoriile sale în 12 jurnale, 2 200 000 de caractere însoțite de 680 de imagini. Ediția întrunește calitățile unei excepționale opere poligrafice prin faptul că reproduce în întregime cele peste 2 mii de pagini de caiet cu desenele autoarei. Coperta volumelor e învelită cu pânză cu o mulțime de flori ce aduc respectul persoanelor pierdute în suferință, chin și umilință.

Valoarea *bibliofilă a acestor volume este dată și prin autografele* pe care le poartă. „O carte extraordinară (cu 670 picturi) compusă de o femeie extraordinară din Soroca (orașul meu natal) Aurel Marinciuc. Citiți și laudați cartea, 23 aprilie 2015”.

„Donație pentru Biblioteca Universității „Alec Russo” din Bălți de la prof. Universității Tehnice din R. Moldova Aurel Marinciuc (din Crișcăuți) și studenții mei: 1) Coșciug Dumitrii G. – decan, șef la catedra Universitatea „M. V. Lomonosov” din Moscova și nepot al preotului D. Coșciug din Trifăuți Soroca. 2) Culiuc Leonid, academician director al IFA AȘM originar din Bălți, fiul ministrului de cultură L. Culiuc. 3) Aurel Popescu, prof. d-r. șt. originar din Ciuciuleni (fiul dir. de școală), astăzi – șef de laborator București. Cu stimă Aurel Marinciuc 23.IV.2015. Aplauze Chișinău 72.00.76”

În concluzie aș dori să citez cuvintele lui Carl Sagan, (1934-1996) astronom și astrofizician american, „Scrisul este probabil cea mai grozavă invenție umană, legându-i pe oameni unul de celălalt, cetățeni din epoci îndepărtate, care nu s-au cunoscut unul pe celălalt niciodată. Cărțile rup cătușele timpului. Cartea reprezintă dovada că oamenii sunt capabili de magie”. Desigur, am amintit doar o parte din volumele care prezintă cartea de lux și bibliofilă, păstrată în colecția de patrimoniu a BȘ USARB.

Referințe bibliografice:

1. *Carte rară în limba franceză din colecțiile Bibliotecii Univ. de Stat din Bălți „A. Russo”*. Bălți : Bibl. Șt. a US „Alec Russo” din Balti, 2010. 206 p. (Vestigia semper adora). ISBN 978-9975-931-64-9.
2. *Carte rară în limba română din colecțiile BȘU : contribuții bibliogr.* Bălți : Bilbl. Șt., 2008. Fasc. 3. 158 p. (Vestigia Semper Adora). ISBN 978-9975-931-29-8.
3. *Evenimente*. [on-line] [citat la 1-5 februarie 2016]. Disponibil pe Internet: <http://libruniv.usarb.md/>.
4. MARINESCU, Nicoleta. *Biblioteconomie în întrebări și răspunsuri*. Iași : Ed. StuDIS, 2008. 161 p. il. ISBN 978-873-8807-0-1.